

Carta de San Pablo a los FILIPENSES

Saludo

1 ¹Yũ, Pablo cawāmecucu, bairi Timoteo menarē, Jesucristore capaabajari majā ānirī mujāā Filipo cawāmecuti macā macāānarē ati carta mena mujāārē quetibuju woajorā jāā átiya. Mujāā nipetiro, Dios yarā, Jesucristo yaye quetire catūgousarā, mujāārē cajūgoñubueri majā obispoa,* bairi mujāā diáconoa* cūārē quetibuju woajorā jāā átiya ati carta mena. ²Bairi mujāārē jāā ĩña: Marī Pacu Dios, bairi marī Quetiupau Jesucristo mena mujāārē caroare na jonemoáto. Tunu bairoa caroa yericataje cūārē na jonemoáto.

Oración de Pablo por los creyentes

³Mujāā, Filipo macāāna, mujāārē yu catūgoñarō cānacānia, “Dios, yu mena mu ñujāñuña,” ñinucūña. ⁴Bairo mujāā caānierē Diore cū jēninucū, tocānacānia useanirīqūē mena jeto cū yu jēninucūña. ⁵Mujāā puame Jesucristo mena mujāā catūgousajūgoripaupu cū yaye caroa quetire yu caquetibuju yu mujāā juátinewowū. Bairi āme cūārē bairoa mujāā juáticōā ninucūña yu capaarijere. ⁶Bairi atore bairo mujāārē ñi tūgoñaña: Dios puame

mujāā yeri tūgoñawasoariquere mujāā joyupi, carorije mujāā caátaje jānarī, caroa cū cacūriqūē puamerē mujāā caátimasiparore bairo ĩ. Tore bairo jeto caroa wāmerē mujāā átiāninemonutuaō joroque mujāā átigumi, Jesucristo nemo cū catunuetari rūmupu.

⁷Mujāārē yu mainucūña. Tunu bairo caroaro mena yu mujāā juátinucūña. Bairo yu mujāā cajuátinemorijē jūgori yu puame, noo, ato preso jorica wiipu ācū, o quetiuparā watoapu ācū, “Atie Jesucristo camasārē cū canetōōriqūē queti caitorique mee niña,” na ñi quetibuju masiōnucūña nipetiro camasārē. Bairi mujāā nipetiro mena caroaro yu catūgoñarijē ñuña. ⁸Jesucristo mujāārē cū camairōrē bairoa yu cūā mujāārē yu maijāñuña. Butiro mujāārē yu cañāgarijere masiñami Dios cūā.

⁹⁻¹⁰Bairi tunu atore bairo Diore cū ñi jēninucūña mujāā caānierē: “Filipo macāānarē nemojāñurō na caāmeomaitūgoñapeere na joya. Tunu bairoa caroa wāme na caátipee majūrē na cabesemasiparore bairo ĩ, capee caroaro cariape tūgoñariqūērē, bairi tunu caroaro ānimasirīqūē cūārē na joya,” ñi jēninucūña Diopure. Bairo baiāna, carorije áperā, caroaro majū

mujãã ãnimasĩgarã. Bairi ni jĩcãũ ũcũ Jesucristo nemo cũ catunuetari rũmu caãno mujãã caãtajere busũpaietigumi yua. ¹¹Mujãã, Jesucristo cũ camasĩõjoriye jũgori, tocãnacã wãme caroa cũ caãtirotirijere caãnarẽ bairo mujãã nigarã. Bairo caroaro mujãã caãtajere tũgoñarĩ, nipetiro camasã pũame Diore cũ basapeogarãma.

Para mí la vida es Cristo

¹²Apeyera tunu, yũ yarã, yũ bairãrẽ bairo caãna, atiere mujãã camasĩõ yũ boya: Ato preso jorica wiipũ roro yũ cabaimiatacũãrẽ, Jesucristo camasãrẽ cũ canetõõrĩqũẽ caroa quetire caroaro tũgorã átiyama. ¹³Bairi ato nipetiro quetiupau ya wii macããna, bairi aperã cũã yũ cabairijere masĩñama. Bairo masĩrĩ, “Jesús yaye quetire cũ catũgõũsariye jũgori ato preso jorica wiipũ na cacũrocaricu niñami Pablo,” ñnucũñama. ¹⁴Tunu bairoa marĩ yarã nipetiro jãñurĩpũa preso jorica wiipũ yũ caãnierẽ tũgorã, netõjãñurõ Jesucristo mena tũgoñatutuayama. Bairi uwiricarõ mano quetibũjurã átiyama Dios yaye quetire.

¹⁵Bairo quetibũjumirãcũã, jĩcããrã na mena macããna yũ meerẽ, na pũame roquere camasã na catũgõũsaro borã, Jesucristo yaye quetire quetibũjũnucũñama. Aperã yũre na canetõga tũgoñarĩjẽ majũ jũgori, Jesucristo yaye quetire quetibũjũnucũñama. Aperã roque caroa pũamerẽ tũgoñarĩ quetibũjũnucũñama camasãrẽ. ¹⁶Naa, yũre na camairĩjẽ jũgori Jesucristo yaye quetire quetibũjũnucũñama. Ato bairo ñ masĩñama: “Caroa queti Jesucristo camasãrẽ cũ canetõõpeere Pablo na cũ caquetibũjũmasĩõparore bairo ñ, to preso jorica wiipũ cũ caãnie boũmi Dios,” ñnucũñama caroa

pũamerẽ catũgoñarĩ majã. ¹⁷Yũre canetõgatũgoñarĩ majã roque na majũ na caãtipee jetore borã, caroaro cariape quetibũjũetiyama. Bairo cabairã ãnirĩ, “Netõjãñurõ popiye cũ tãmuãto,” ñrãrẽ bairo yũ átiyama ato preso jorica wiipũ yũ caãno.

¹⁸Bairopũa, yũre ñe wapa maa yũre na caĩtũgoñarĩjẽ. Yũre borã, o yũre boena, Jesucristo yaye quetire quetibũjũnetõrã átiyama bairãpũa. Bairo na caãto, yũ tũgoña useanjãñũña.

Tunu bairoa butiõro jãñurĩ yũ useaninemogũ. ¹⁹Mujãã pũame yũre Diõpũre mujãã cajẽnibõjarijere yũ masĩña. Tunu bairoa Jesucristo Yeri pũame yũ juátiyami. “Bairi atie nipetirijere roro yũ cabairijere yũ netõcõãgũ,” ñi tũgoñamasĩña. ²⁰Dios yũre cũ cajuáatinemopeere butiõro yũ boya, di rũmu ñno yũ capaarĩjere mena yũ cayarapuaetiparore bairo ñ. Nipetiro camasãrẽ tũgoñatutuarique mena na yũ caquetibũjũãniipee roque boya. Bairi yũre na cawiyorotiata, o yũre na capajĩãrocarotiata cũãrẽ, ñe wapa maa. Jesucristo mena yũ catũgoñatutuacõãninucũrĩjẽrẽ camasã nemojãñurõ na caĩñacõrĩjẽ roque butiõro wapacũtiya. ²¹Atore bairo ñi tũgoñaña: Yũ cacatiri rũmu cãrõ Jesucristo cũ carotirore bairo yũ áticõã ninucũgũ. Bairopũa, yũre na capajĩãrocarotiata roque, netõjãñurõ ñubujioro. Tocãrõã yua, Jesucristo mena yũ ãnicõãni águ. ²²Baipũa, mai ati yeparũre yũ caãnicõã ãmata, yũ capaarĩjere Jesucristo yũre cũ caroticũrĩqũẽrẽ netõjãñurõ yũ átimasĩbũjõũ. Bairi, “¿Dõpe bairo rita yũ caãtiãnipee to ñnnetõõrãti?” ñi masĩẽtĩña. ²³Pũga wãme tũgoñarĩ ñi masĩẽtĩña, “¿Dise ñnie yũ cabaĩpee to ñnnetõõrãti?” Ape wãmerã yũ riacoagacũpũ, jicoquei Jesucristo

mena yu caānīparore bairo ī. Bairo yu cabairo roque űnnetōbujoro. ²⁴ Baiŗua, ape wāmerā yu caticōānigacŗuŗ, muŗjāārē yu cajuātīnemoparore bairo ī. ²⁵ Tore bairo yu cabairijere boyami Dios. Bairi atore bairo cariape űi tūgoŗaŗa: Muŗjāārē yu cajuātīcōānīpea űiŗa mai. Bairo muŗjāā mena yu caānoi yua, muŗjāā puame netōŗjāŗuro Jesucristo cū carotīrijere muŗjāā ātīcōā űinucūgarā. Tunu bairoa cū mena tūgoŗatutuari netōŗjāŗuro muŗjāā useanīgarā. ²⁶ Bairi cabero yure na cawīyoro, muŗjāā watoa yu caāno, Jesucristo caroaro yure cū canetōŗījērē īŗarā, muŗjāā useanīgarā.

²⁷ Atore bairo muŗjāārē yu caīŗījē caānimajūŗījē űiŗa: Caroaro ānāŗēcŗsa, Jesucristo yaye caroaro cū caquetībūŗcūŗīcā wāmerē bairoa. Bairi muŗjāā tŗpu yu caetaata, o yu caāŗēŗcōāta cūārē, atore bairi wāme muŗjāā caānīerē yu queti tūŗogaya: “Filipo macāŗna puame Jesucristo yaye queti camasārē cū canetōŗījērē jānaena, jīcā yerīcūnarē bairo caroaro cariape cū carotīrore bairo ātīcōā űinucūŗparā tocānacā rūmŗa. ²⁸ Tunu bairoa na pesua narē roro na caātīgamīŗījērē uwīetīparā,” tore bairo muŗjāā na caīŗījērē yu queti tūŗogaya. Muŗjāā pesua puame bairo muŗjāā cauwīetiere īŗarī, “Marī yasīcogarā,” ī tūgoŗagarāma. Bairo na caītūgoŗamīatācūārē, muŗjāā puame, “Dios marī netōŗgumī,” muŗjāā ī tūgoŗamasīgarā, muŗjāā cauwīetītūgoŗarījē jūŗori. ²⁹ Muŗjāā caānāŗē cutīpeere cūŗupī Dios, cū macū mena muŗjāā catūgoŗatutuaparore bairo ī. Baiŗua, tie jeto mee muŗjāā cūŗupī. Cū yarā muŗjāā caānoi, Jesucristore bairo popīye muŗjāā cabaipee cūārē cūŗupī. Tie roque caānimajūŗījē űiŗa. ³⁰ Yu, bairi muŗjāā

cūā, popīye baimīŗācūā, camasārē marī caquetībūŗnetōŗījērē marī jānaētīŗa. Tīrūmŗure tutuaro mena yu caātoore muŗjāā īŗawū. Āme cūārē torea bairo yu caātīcōāŗīnucūŗījērē muŗjāā queti tūŗorā.

La humillación y la grandeza de Cristo

2 ¹ Jesucristo puame caroaro muŗjāā juātīnemōŗami, muŗjāā yeri caroaro to caŗnāŗāparore bairo ī. Tunu muŗjāārē tūgoŗamāŗīnāmi, caroa yerīcutajere muŗjāā cacūŗoparore bairo ī. Tunu Espŗītu Santo muŗjāā mena űīcōāŗamī. Bairi muŗjāā majū muŗjāā āmeo maimasīŗa. Cabopacarā cūārē muŗjāā īŗamaimasīŗa. ² Bairo muŗjāā cabairoi, atore bairo muŗjāā caānīerē yu boya: Caroaro āmeo maīcōāŗīnucūŗna. Tunu jīcā yerīcūnarē bairo jīcārōrē bairo mairī, bairi jīcārōrē bairo tūgoŗarī, jīcārōrē bairo ānāŗēcŗsa. ³ Tunu bairoa aperā na caātierē na netōŗa tūgoŗaetīcōāŗa. Tunu na īŗatuti tūgoŗaetīcōāŗa. “Marī jeto marī masībotīoŗa,” īēna, paaya Jesucristo muŗjāārē cū carotīcūŗīqūērē. Muŗjāā tocānacāŗpuŗ, űīpetīro camasārē na īroaya. Bairo na īroarī, dī rūmŗ űno, “Marī majū aperā netōŗō caānimajūŗā marī āŗīŗa,” ī tūgoŗaetīcōāŗa. ⁴ űī jīcāŗ űcū muŗjāā mena macāācū cū yaye caroaro cū caāŗīpee jeto cū bootūgoŗaetīcōāŗo. Aperā yaye caāŗīpee űīnīe cūārē cū tūgoŗato.

⁵ Jesucristo caroaro cū catūgoŗarīcārōrēā bairo muŗjāā cūā tūgoŗaŗa. ⁶ Bairo puame tūgoŗaŗupī Jesús:

Dios macū majū űīmīcūā, űŗmŗecōoŗŗ cū carotīmasīŗījērē bairo āŗēyupī.

⁷ Bairo Dios cū caānīerē jānacōāŗī yua, atī yerapūre marīŗē bairo rūŗaŗcutīŗī buīaetayupī.

Cabero butiáćá, paabojari
majõcure bairo átiáninucúñupĩ.

⁸ Marirẽ bairo rupaucutiri, cũ majũã
cabũgoro macããcũrẽ bairo
baiyupi.

Bairo cũ pacũ Dios cũ carotirore
bairo cabai añirĩ pajĩaecori
riayupi.

Camasã na caĩñajoro bobooro roro
majũ yucupãĩpũ papuatuecori
riayupi.

⁹ Bairo cũ cabairique jũgori
tocãnacãũ buipũ netõrõ
caãnimajũũ cũ cũñupĩ Dios.

Camasã tocãnacã wãme na
caãmeoĩroarique netõjãñurõ
caroa cũ wãmetiyupi Dios.

¹⁰ Bairi cũ wãmerẽ tũgorã, nipetiro
caãna, Diotũ macããna, bairi ati
tuti macããna cũã,

bairi ati yepa roca macããna cũã
nipetiro rupopatuuri mena
etanuturĩ Jesure qũĩroagarãma.

¹¹ Bairi tunu ati umũrecóo nipetiro
caãna, “¡Jesucristo, Quetiupau,
caãnimajũũ niñami!” ĩrĩ
qũĩroagarãma.

Bairo qũĩroari, cũ pacũ Dios cũãrẽ
qũĩroagarãma.

Los cristianos son como luces en el mundo

¹² Apeyera tunu yũ bairãrẽ bairo
caãna, yũ camairã mujããrẽ niña:
Mujãã tũpũ yũ caãno, yũ yaye
quetibũjuriquere caroaro mujãã
tũgousawũ. Bairi ãmerẽ cayoaropũ
mujããrẽ yũ caãniwewomiatacũãrẽ,
yũ cajjorijere mujãã tũgousagarã.
Netõjãñurõ mujãã catũgousaro yũ
boya. Mujãã, Dios cũ canetõõricãrã
añirĩ, mujããrẽ cũ caroticũrĩquẽrẽ
nucũbugorique mena tũgoña
jãnaeticõãña. ¹³ Dios puame mujãã
yeripũ caroaro mujãã catũgoñapeere

mujãã joyami. Bairo jori yua, mujãã
juáatinemogumi, nipetiro caroaro mujãã
caátipeere mujãã caátipeyoparore
bairo ĩ.

¹⁴ Bairi nipetirije mujãã capaarique
cutiere useanirĩquẽ mena ása. Ámeo
busupairicaro mano, jĩcãũ yericunarẽ
bairo paaya. ¹⁵ Tore bairo mujãã
capaarique cutiere yũ boya, noa ũna
aperã jĩcã wãme ũno mujãã capaarijere
na cabusupaietiparore bairo ĩrã.
Dios pũnaa carorije caáperãrẽ bairo
ãnajęcusa. Bairi ati yepa macããna
carorã watoarũ nimirãcũã, mujãã
roque caroaro ãnajęcusa. Torecũ, ati
yepa macããna canaitĩarõpũ caãnarẽ
bairo caãna watoa nimirãcũã, mujãã
puame ñocõã na cabusuworore bairo
mujãã caãno ñuña. ¹⁶ Bairo ãna, Dios
yaye quetire mujãã caáticõãnjãrẽ
na quetibũjũ masĩõña camasiẽnarẽ.
Bairo mujãã caquetibũjũmasĩõata,
Jesucristo ati yeparũ nemo cũ
catunuetari rũmũ caetaro, caroaro yũ
tũgoña yerijãñagũ, “Mũna mee Filipo
macããnarẽ na yũ quetibũjũñesẽãñupã,”
ñĩ tũgoñagũ. ¹⁷ Tunu Jesucristo yaye
yũ caquetibũjũrĩje jũgori yũre na
capajĩãpa rũmũ etaro baiya. Bairo
cabaimiatacũãrẽ, Dios yaye queti
mujããrẽ yũ caquetibũjũriquere
tũgoñarĩ, yũ useaniña. Mujãã puame
tiere tũgousari, Jesucristo mena mujãã
tũgoñatutuaya. Bairo mujãã cabairijere
ĩnarĩ, Dios puame mujããrẽ ñãjesoyami.
Bairi marĩ nipetiro marĩ useaniña,
tiere tũgoñarĩ. ¹⁸ Bairi yũre bairo
mujãã cũã useanicõãña.

Timoteo y Epafrodito

¹⁹ Apeyera tunu marĩ Quetiupau
Jesucristo cũ caborore bairo yoaro
mee mujãã tũpũ cũ yũ jogũ Timoteore,
mujãã caátĩãnie quetire tũgouseanigũ.
²⁰ Timoteo puame yũre bairo

tũgoñanucũñami. Ni jĩcãũ ùcũ cũrẽ bairo caãcũ mũjããrẽ camaitũgoñanucũñ maami. ²¹ Apeã nĩpetiro na yaye caãnipẽe jetore bonucũñama. Marĩ caãtiere Jesucristo cũ carotirijere borã mee baiyama. ²² Merẽ Timoteore cũ mũjãã masĩjãñũña caroaro cũ caãtiãnierẽ. Dios yaye quetire caroaro yure cũ cajũquetibujunemorijẽ cũãrẽ mũjãã masĩjãñũña. Yũ macũrẽ bairo caãcũ ãnĩrĩ yũ juãtinemoñami Timoteo. ²³ Bairi ato presopũ caãcũ yure na caãtipeere masĩpũ, mũjããtu cũ yũ jogũ. ²⁴ Bairo ãmeacã cũ jogamicũã, Dios cũ caborore bairo yũ cũã jicoquei mũjãã tũpũ yũ átiga ñitũgoñãña.

²⁵ Torea bairo marĩ yãũ Epafrodito cũãrẽ mũjãã tũpũ cũ yũ catunuojoro ñũña. Cũ pũame camasãrẽ yũ juquetibujunemonucũñami. Tunu yũre bairo popiye baiyami. Bairi yũ mũjãã cabapacũtĩrotijoricũre ãmerẽ mũjãã tũpũ cũ tunuojogu yũ átiya. ²⁶ Epafrodito pũame butioro mũjãã nipetirore ñĩnagayami. Tũgoñarĩqũẽ paijãñũñami, cũ cariariquere mũjãã caqueti tũgoroi. ²⁷ Cariapea mũjãã tũgoricarã. Riajãñuwĩ Epafrodito. Bairo riarĩ, riayasicobujiowĩ. Bairo cũ cabaimiatacũãrẽ, marĩ Pacu Dios pũame qũĩñamairĩ cũ catiowĩ. Yũ cũãrẽ ñĩnamairĩ, roro cũ cabairijere ñĩnarĩ nemojãñurõ cũ tũgoña yapapuaeticõãto ñ, cũ catiowĩ Dios Epafroditore. ²⁸ Bairi yoaro mee patowãcãrõ mena cũ yũ tunuojogu, cũ mũjãã caĩñauseani tũgoñatutuaparore bairo ñ. Bairo yũ caãpata, yũ cũã yũ tũgoñarĩqũẽ paietigu. ²⁹⁻³⁰ Yũ mũjãã juquetibujumasĩetĩña, cayoaropũ caãna ãnĩrĩ. Baiyã, yũre mũjãã cajuãtinemorotijoricu pũame caroaro yũ juãtinemoñami. Cũ cũã Jesucristo yaye quetire camasãrẽ yũ juquetibujunucũñami. Bairo yũ

juquetibujuri yua, cauwiorije watoa ãnĩrĩ riacoabujiowĩ. Torena, mũjãã tũpũ cũ caetaro, useanirĩqũẽ mena cũ mũjãã jẽnibocãgarã, marĩrẽ bairo marĩ Quetiupau yãũ cũ caãnoi. Tunu bairoa nipetiro cũ, Epafroditore bairo caãnarẽ na ñroaya.

Lo verdaderamente valioso

3 ¹ Yũ yarã, yũ bairãrẽ bairo caãna, ãmerẽ mũjããrẽ yũ quetibujutusagu: ¡Jesucristo mena useanirĩ ãnicõãña! Bairo mũjããrẽ yũ caĩwoaãtajere tunu ãmerẽ yũ caĩwoatunemorõ yure ricaati baipatowãcõetĩña. Tunu tore bairo yũ caãto mũjããrẽ ñumajũcõãña. ² Bairi ricaati caquetibujũrãrẽ na tũgoñamasĩrĩ ãña. Na ùna, roro caãna ãnĩrĩ, camasã na rupau macããjẽrẽ* na yisetarotinuucũñama, “Dios yarã marĩ ãnĩrõã,” ñ tũgoñamirã. ³ Na pũame na rupau macããjẽrẽ cayisetaricarã na caãnimiatãcũãrẽ, cũ yarãrẽ bairo na ñĩãetĩñami Dios. Marĩ pũame roquere cũ yarãrẽ bairo marĩ ñĩñãami, cũ mena marĩ catũgoñatutuarije jũgori. Bairo ãna, Espĩritu Santo cũ camasõrĩjẽ jũgori Diore cũ marĩ ñroaya. Tunu, “Jesucristo yarã marĩ ãñĩña,” useanirĩqũẽ mena marĩ ñ tũgoñãña. Ape wãme, bui marĩ rupau macããjẽ jũgori marĩrẽ dope bairo átimasĩã maa. ⁴ Baiyã, ni jĩcãũ ùcũ, “¡Baietiya! ¡Átimasĩjãñũña marĩ rupau macããjẽrẽ yisetarique!” cũ caĩata, yũ pũame, “Tocãnacãũ netõrõ Dios yãũ yũ ãñĩña,” ñi masĩbujioũ, nipetiro netõrõ tie ùnierẽ caãtacũ ãnĩrĩ. Tocãnacã wãme jãã ñicũjãã na caroticũrĩqũẽrẽ yũ átiyeyocõãwũ. ¡Tũgoñijate! ⁵ Jicã wãmo peti itia pẽnirõ cãnacã rũmurĩ yũ cabuiaricaro bero, yũ rupau macããtõrẽ yisetayupa, jãã, judío majã, jãã caãtinucũrĩ wãmerẽ bairo. Bairi

Israel majā yau ānirī, Benjamín ānacū ya poa pārāmipū yu buiayupa. Bairi hebreo* yaye busu, judío majā yau majū yu āniña. Yu pacu yarā, judío majā jeto āma. Bairo tunu butiácūpu, Moisés ānacū cū caroticūrīqūērē caīroari majōcu ānirī, fariseo majā mena macāacū yu āmū. ⁶Bairo caācū majū ānirī, Jesucristo yaye cū caquetibujucūrīqūērē catūgousari majā puamerē popiye na baio joroque na yu āpu. Tunu bairoa ni jīcāū ūcū, Moisés ānacū cū caroticūrīqūērē di wāme ūnorē, “Jīcārō tūni āperiyami,” nī masīemi.

⁷Bairo tirūmupure yu caānajē cutajere, “Caānimajūrījē niña,” caītūgoñañarīcū nimicūā, āmerē yua, “Tie nē wapa maa,” nī tūgoñaña. Jesucristo yau puame ānigu, tore bairo yu caānajē cutajere yu jānacōāwū.

⁸Bairi yu Quetiupau Jesucristore yu camasīrījē tocānacā wāme netōrō caānimajūrījē niña. Jesucristo yau puame ānigu, yu caānajē cutijūgorique nipetirijere yu jānapeticōāwū. “Tie nē wapa maa,” nī tūgoñaña yu caānajē cutijūgoriquere. ⁹Nipetirijere yu jānapeticōāwū, cū yau majū ānimasīgu. Bairo Jesucristo mena yu catūgoñatutuarije jūgori, carorije wapa cacūgoecure bairo nīñañami Dios, Moisés ānacū cū caroticūrīqūērē caroaro yu caátie jūgori mee. Bairi ape wāme camasā netōgarā na caátigamirīqūē puame yure wapa maa. ¹⁰Atie puame niña caānimajūrījē: Jesucristore cū yu masīgamajūcōāña butiōro. Jesucristo cariacoatacu cū caānimiatacūārē, Dios cū catiotutua masīnupī. Tie tutuarije majūrēā yu cūā yu yerīpu yu bomajūcōāña. Tunu yu cūā nī tūgoñamasīgaya: “Jesucristo mena popiye marī baigarā. Cū mena marī baiyasigarā,’ ī quetibujūrique

dope bairo īgaro to īñati,” netōjāñurō nī tūgoñamasīgaya. ¹¹Bairo bairo yua, Dios cū yarā cariacoatanarē tunu na cū cacatiopa rūmu caetarore tūgoñarī, yu cūārē cū cacatioparore yu coteya.

La lucha por llegar a la meta

¹²Bairo cotemicūā, “Āmerē yu caátie Dios cū caborijere nē ūnie rusaeto yu átipeyocōāwū,” mujāārē nīētīña. Baiřua, tiere jīcārō tūni átipeyogu yu baiya. Mai, caānijūgoripauru Jesús puame yu netōōwī, yure cū caátiroticūrīqūērē bairo yu caátipeyoparore bairo ī. ¹³Yu yarā, “Yu majūā nē ūnie caroaro yu caátie rusaeto,” nīētīña. Bairo puame nī tūgoñaña: Tirūmupure yu caānajē cutajere yu majūā yu masiritiya. Puřani cārō tiere yu tūgoñanemoetigu yua. Caroaro yu caátipee puame roquere yu tūgoñajūgoyeticōā ninucūña. ¹⁴Bairi caatūperī majōcu premiorē ñegu, butiōro wēpūrō mena cū caátore bairo yu cūā butiōro yu átiya Dios yaye yure cū caátiroticūrīqūērē. Bairo yu caāto yua, Jesucristo jūgori yu cawapatapee Dios yure cū cajogarijere yu jogumi.

¹⁵Marī nipetiro Jesucristo yaye quetire caroaro catūgousarā yu caīrōrē bairo marī catūgoñarō boya. Ni jīcāū ūcū mujāā mena macāacū ricaati cū catūgoñaata, Dios puame caroare cū masīōgumi. ¹⁶Bairo puame ñuña marīrē: Jesucristo yaye cū caquetibujucūrīqūē marī catūgousajūgoricarore bairo marī caáticōāno boya.

¹⁷Yu yarā, yu bairārē bairo caāna, yu caātīanierē bairo ānajēcusa mujāā cūā. Tunu noa ūna mujāārē jāā caátiroticūrīqūērē bairo caāna cūārē na īñacōrī caroaro ānajēcusa. ¹⁸Aperā puame roque caroaro āmerīñama. Na

cabairijere jicāni mee, capee majū
 mujāā yu quetibujūmiwū. Āmerē
 tunu tie na caātiānierē tūgoña
 yapapuari, caapee oco umayurique
 mena mujāārē nīnemoña tunu: Naa,
 bairo baiāna, “Jesucristo yucupāipū
 cū cariarique dope bairo átimasīā
 maa,” cairārē bairo baicōā niñama.
 19 Na puame na caātiānijesorije jetore
 butioro tūgoñañama. Tunu bairoa
 roro na caātiere bobotūgoñapeerea,
 tiere átibotioāniñama. Ati yepa
 macāājē jetore butioro tūgoñañama.
 Bairo caáticōāna ānirī yua, cabero
 yasiricoropū ágarāma. 20 Marī puame
 roque umurecōropū caāniparā marī
 āniña. Tunu bairoa marirē canetōū,
 Jesucristo, umurecōropū caāniatacū
 nemo cū catunuetarore caroaro
 cū marī ānicotegarā. 21 Bairo etaū
 yua, marī rupaū, cañueti rupaūre
 wasoagūmi, cū rupaū caroa rupaūre
 bairo marī cacūgoparore bairo ī.
 Ati umurecōo macāājē nipetirijere
 carotimasī ānirī bairo marī átigūmi.

Alégreñse siempre en el Señor

4 1 Tore bairo cabaiānio, yu bairārē
 bairo caāna, yu camairā, butioro
 majū yu caññagarā, atore bairo
 mujāārē niña: Useanio joroque yu
 mujāā átiya. Jesucristo mena mujāā
 caānicōānierē tūgoñarī, “Yu paarique
 yasietigaro,” nī tūgoñatutuajāñuña.
 Bairi, bairo jeto áticōānjēcusa:
 “Jesucristore cū tūgousajānaeticōāña,”
 niña.

2 Apeyera tunu mujāā mena
 macāāna rōmirī Evodia, bairi Síntique
 cūārē niña: Mujāā, puagarāpua marī
 Quetiupaū yarā rōmirī ānirī jicā yeri
 pūnacūnarē bairo tūgoñarīqūēcusa.

3 Mu cūā, yu bapa, yu mena
 caroaro caquetibujuricu, bairo mu
 caātipee yu boya: Evodia, bairi

Síntique cūārē na juása. Caroa
 ānajē puamerē na quetibujuya. Na
 puame popiye baimirācūā, camasārē
 yu juquetibujunemonucūwā
 Dios na cū canetōōrijē quetire.
 Clemente mena, bairi aperā yure
 cajuátinemorā mena cūā camasārē yu
 juquetibujunemonucūwā. Na cūā Dios
 mena cacatiāniparārē woaturica tutipū
 merē cawoatuecoricarā niñama.

4 Bairi tocānacā rūmua, “Marī
 Quetiupaū yau yu āniña,” ī tūgoña
 useanicōāña. Mujāārē nīnemoña:
 iUseanicōāña! 5 Tunu bairoa caroaro
 nucūbugorique mena ānajēcusa,
 “Cañurā niñama,” aperārē na mujāā
 caieconucūparore bairo, irā. Marī
 Quetiupaū puame yoaro mee atīgūmi
 ati yepapure.

6 Bairi ati umurecōo cabaipēe
 jicā wāme ūnoacārē tūgoñarīqūē
 paipatowācāētīcōāña. Dios puamerē
 cū jēniña nipetirije ati umurecōo
 cabaipēere. Tunu jēni yaparorā, “Dios,
 jāā mena mu ñujāñuña,” qūñña. 7 Bairo
 mujāā caātiāmata, Dios puame caroa
 yeri pūna cutajere mujāā jogumi. Tie cū
 cajorije puamerē ni jicāū ucū tūgomasī
 peyoetīgumi, netōjāñurō caroa majū
 caānoi. Bairi mujāā, caroa yeri pūna
 cacūgorā ānirī mujāā tūgoñatutuacōā
 ninucūgarā. Jesucristo yarā ānirī
 bairoa mujāā baicōā ninucūgarā.

Piensen en todo lo que es bueno

8 Bairi yu bairārē bairo caāna atore
 bairo mujāārē ñitusagu: Nipetirije
 cariape caānierē, bairi tunu nipetirije
 marī canucūbugorije ūnie cūārē
 cariape tūgoñaña. Nipetirije cariape
 marī caátie cūārē tūgoñaña. Tunu jicā
 wāmeacā ūno roro tūgoña asueticōāña.
 Tunu nipetirije āmeo maitūgoñarīqūē,
 bairi tunu, “Cañurijē niña,” nipetirije
 camasā na caītūgoñarijē cūārē

tũgoñaña. Tunu nipetirije nocārō caroa ũnie, bairi tunu caroa mujãārē Dios cū caátiere cū mujãā catũgoñabasapeopee cãārē tũgoñaña.

⁹Bairi mujãārē yu caquetibuꝓcũriqũērē bairo áticoãña. Mujãā, yu caĩrĩqũērē catũgoricarā ānirĩ, bairi yu caátajere caĩnarĩcarā ānirĩ bairo ása. Bairo mujãā caátĩano, Dios, caroa yeri pũna cutajere cajou pũame mujãā mena ānicōā nigumi.

Ofrendas de los filipenses para Pablo

¹⁰Apeyera tunu nemorō yũre mujãā catũgoñarōĩ yu ũseanijãñũña. Yũ cabopacarijere masĩrĩ yu mujãā juátigayupa. Bairũa, “Yu mujãā masiriticoasupa,” ĩ mee ñĩña. “Yu mujãā cajuátibuꝓiopee pũame manatō,” ĩ pũame roque ñĩña. ¹¹Tunu bopacari mujãārē jēnirē bairo ĩ mee ñĩña. Noo yu cacũgorijecaca mena tocārōā yu ũseanimasĩña. ¹²Jĩcã rũmu bopacau majũ yu āmu. Ape rũmu paio netōrō yu cũgowu. Bairi noo cabairije watoa yu ānicōā masĩña. Queyari ũgarique cũgoecu cũā, o paio ũgarique cũgou cũā yu ānicōā masĩña. ¹³Noo tocānacā wāme cabairo yu nũcācōā nimasĩña, Jesucristo yũre tũgoñatutuarique cū cajoroi. ¹⁴Bairo yu cabaiānimasĩmiatacũārē, mujãā pũame yu cacũgoetipaure yu mujãā juárũ. Bairo mujãā caáto ñũjãñũña.

¹⁵Mujãā ya yepa Macedoniapũ caāniatacu yu cawitiro bero, Dios camasārē cū canetōōrĩjē quetire yu caquetibuꝓñesēājũgoripaũũ, mujãā, Filipo macāāna jeto yu mujãā juárũ.

Mujãā, Jesucristo yaye quetire yu caquetibuꝓriquere tũgouseanirā, yu mujãā joyupa yũre carusarijere.

¹⁶Tunu bairoa Tesalónica macãũ yu caāno, jĩcāni mee yu mujãā jonemoñũpā tunu yũre carusarijere. ¹⁷“Yũre mujãā cajorijere caĩñajoure bairo yu āniña,” ĩ mee ñĩña. “Dios marĩrē cū caĩñabeseri rũmu caetaro mujãārē caroare cū cajopee netōjãñũrō to āmarō, yũre mujãā cajorije jũgori,” ĩgu ñĩña. ¹⁸Merē yu mujãā cajoriquere yu cũgopeycōãña. Bairi yu caborije netōrō yu cũgoya. Epafrodito mena yũre mujãā cajoriquere mena yu caborije netōrō yu cũgoya āmerē yua. Yũre mujãā cajoriquere pũame werea ũnie caroa cajũtiñũrĩjē mena Diore altar* mesapũ na cajoemũgōjorijere bairo baiya. ¹⁹Bairi Jesucristo yarā mujãā caānoi, marĩ pacũ Dios pũame nipetirije mujãārē carusarijere jogũmi paio majũ, paio cacũgou ānirĩ.

²⁰Bairi atore bairo ñĩña: ĩTo petieticōāto marĩ Pacũ Diore cū marĩ cabasapeorije! Bairoa to baiáto.

Saludos finales

²¹Bairi yu ñũrotijoya mujãā nipetiro Dios yarā, Jesucristo yaye quetire catũgousarārē. Tunu bairoa marĩ yarā yu mena caāna cũā mujãā ñũrotijoyama. ²²Torea bairo nipetiro ato macāāna Dios yarā, bairi quetiupau emperador* romano* paabojari majā cũā mujãā ñũrotijoyama.

²³Marĩ Quetiupau Jesucristo mujãā nipetirore caroare cū jonemoáto.

Tocārōā ñĩña atie queti yu cawoaturije.